

KAROLINA GRODZISKA
Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie

JERZY ZDRADA
Uniwersytet Jagielloński

„ZABAWKI POETYCKIE NIEKTÓRYCH
KAWALERÓW (I DAM) AKADEMIEY”.
ŻARTOBLIWE UTWORY PRACOWNIKÓW BIBLIOTEKI PAN
W KRAKOWIE Z LAT 60., 70. I 80. XX W.

Słowa kluczowe: Kraków, Biblioteka Naukowa PAU i PAN, życie obyczajowe, zabawy literackie, parodie

Żarty i kawały płałane sobie przez pracowników instytucji kultury: bibliotek, archiwów i muzeów – te primaaprilisowe i te z okazji służbowo-towarzyskich imienin, pożegnań, Mikołajów, święconych – mają nader ulotną naturę. Czasem tylko zostawały zapisane i odpowiednio przechowane, najczęściej odchodziły w niepamięć wraz z daną okazją lub trwały w czyichś notatkach, oderwane od osoby i miejsca, których dotyczyły. Szkoda, bo niezależnie od zróżnicowanego poziomu i wbijanych czasem koleżankom i kolegom szpilek był to nieraz humor pełen erudycji, nawiązujący do zawodu i obyczaju środowiska ludzi czytanych i świetnie wykształconych.

Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie, funkcjonująca od ponad 160 lat pod różnymi nazwami: Biblioteka Akademii Umiejętności, od 1918 r. – Biblioteka Polskiej Akademii Umiejętności, od 1953 r. – Biblioteka Polskiej Akademii Nauk i od 2000 r. pod obecną, dwuczłonową nazwą, również takie zabawy znała. Historykowi, literatowi i publicyście, Władysławowi Ogrodzińskiemu, zawdzięczamy barwne wspomnienia z jego pierwszej w życiu pracy, którą tu właśnie podjął jako 17-latek w lipcu 1935 r., a skończył – z przymusu – w listopadzie 1939 r.¹. Obok ciekawego, „oddolnego” spojrzenia na instytucję, cenne są wspomnienia młodego człowieka o pracownikach Biblioteki i Kancelarii PAU, od woźnych poczynając, a na dyrektorze Karolu Piotrowiczu kończąc.

¹ W. Ogrodziński, *W Bibliotece Polskiej Akademii Umiejętności. Wspomnienia z lat 1935–1939*, „Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie”, R. 45: 2000, s. 393–415.

We wspomnieniach Ogrodzińskiego pojawiają się też sceny z życia towarzyskiego Biblioteki, jak „Dzień św. Mikołaja” z 6 grudnia 1938 r. (jedyny taki!) – „impresa przede wszystkim złośliwa. Przypinano wierszowane łątki komu popadło i poobdarzano »danajskimi« prezentami”². Sukces spotkania zachęcił do ogłoszenia następnie dnia 31 marca 1939 r. Królestwem Primaaprilisowym, kiedy to m.in. koronowano dorocznego króla, czyli „pochodzącego z wyboru najsympatyczniejszej osoby z naszego grona”³. Ostatecznie wśród bibliotekarzy PAU utrwalił się pod tą szczególną nazwą obyczaj cotygodniowych wtorkowych spotkań, a także wyjść do teatru czy na majówkę, istotny zwłaszcza wobec późniejszej utraty pracy i likwidacji Biblioteki przez Niemców, choć wtedy z konieczności częstotliwość spotkań zmalała do jednej, całkiem domowej, herbatki co drugi albo co trzeci miesiąc. Grono wydawało pismo „Herold Królewski” (ciekawe, czy zachował się jakiś jego egzemplarz?).

Drugie spotkanie Królestwa Primaaprilisowego, zorganizowane już w 1940 r., miało zdecydowanie inny charakter. Ton nadawała mu wybrana królową Janina Kowatsch (zm. 1943). Jej mowa tronowa musiała już mieć aktualne, smutne odniesienia. Życzyła wszystkim, aby „udało nam się przetrwać niezachwianie najczarniejsze godziny i rozpocząć na nowo pełne spokoju życie w granicach naszego państwa, w krainie herbatą i miodem płynącej [to już odniesienie do realiów bibliotecznych]”⁴.

Wojna w znacznym stopniu rozproszyła i przetrzebiła ten wesoły, lubiący żart i zabawę zespół. W 1945 r. Akademia znów podjęła różnorodną działalność w swym gmachu. Z Biblioteki Jagiellońskiej systematycznie przywożono księgozbiór, zatrudniano nowych ludzi. Wiadomo było jednak, że w swym dotychczasowym kształcie niezależna Polska Akademia Umiejętności nie będzie mogła funkcjonować w nowym ustroju. Utworzenie z początkiem lat 50. na wzór radzieckiej Polskiej Akademii Nauk i przejęcie przez nią majątku, agend i wydawnictw PAU zmieniło sytuację Biblioteki. Profesor Jan Dąbrowski, ostatni sekretarz generalny PAU i pierwszy wiceprezes PAN, a równocześnie kierownik Biblioteki, miał – niezależnie od oceny jego działań – bardzo korzystny wpływ na rozwój placówki. Dzięki niemu dokonano poważnego powiększenia etatowego (15 pracowników naukowych i 2 technicznych w grudniu 1952 r., 30 naukowych, 3 technicznych i 9 administracyjnych w grudniu 1954 r.), rozpoczęto własną działalność wydawniczą, przywrócono szeroko zakrojoną wymianę międzynarodową. Przedwojenny system wspomagania kilku osób zatrudnionych na stałe przez tzw. funduszowców lub stypendystów, przyjmowanych krótkoterminowo przez Akademię i opłacanych z wydzielonych fundacji, mógł wreszcie odejść w niepamięć.

² *Ibidem*, s. 411. „Danajskie prezenty” – od łacińskiego przysłowia: Timeo Danaos et dona ferentes, czyli: Boję się Danaów (Greków), nawet jeśli przynoszą dary.

³ *Ibidem*, s. 411 i n.

⁴ *Ibidem*, s. 414.

W trudnych warunkach politycznych udało się Dąbrowskiemu skompletować na Sławkowskiej 17 zespół obiecujących zawodowo i naukowo pracowników. Rozpoczynali wtedy pracę późniejsi dyrektorzy: Zbigniew Jabłoński i Krystyna Stachowska, świetni rękopiśmiennicy: Alojzy Preissner, Jan Staszel, Bogumiła Schnaydrowa czy kartografka Barbara Kmicikowa, notabene córka Kazimierza Pierackiego, sanacyjnego wiceministra wyznań religijnych i oświecenia publicznego, o której zatrudnienie Jan Dąbrowski mocno walczył z władzami Akademii. Przyłączenie do Biblioteki w 1954 r. samodzielnego w latach 1935–1939 i 1945–1952 Gabinetu Rycin powiększyło grono pracowników o kilkoro historyków sztuki, w tym panią Annę Treiderową, siostrę przywoływanego wyżej Władysława Ogrodzińskiego. A ponieważ niemal równocześnie zatrudniona została grupa niedawnych absolwentów UJ, między częścią z nich nawiązały się bliskie towarzyskie kontakty. Świadectwem tego bujnego bibliotecznego życia towarzyskiego jest zachowany do dziś maszynopis „Kabaretu pod Zdechłym Kornikiem” autorstwa właśnie Anny Treiderowej, ukrytej pod pseudonimem Akwatinta Kolofon (ach, te klimaty „Przekroju”!). Tekst powstał najprawdopodobniej w 1963 r., a występują w nim: dyrektor Zbigniew Jabłoński, któremu tekst jest dedykowany, Alojzy Preissner, Kazimierz Dziwik, Stanisław Korecki, Józef Dużyk, Franciszek Kowalski, Eugeniusz Madej, Lech Kalinowski, Maria Macharska i jej ojciec, prof. Sylwiusz Mikucki. Obsada wskazuje, że kabaret zrodził się w kręgu Działu Zbiorów Graficznych, przy znacznym udziale kolegów rękopiśmienników⁵. Tekst kabaretu przedstawiony jest w osobnej edycji, w niniejszym tomie „Rocznika”.

Śladem zabaw kręgu złożonego głównie ze Zbigniewa Jabłońskiego, Marii Buczak, Bogumiły Schnaydrowej i Eugeniusza Madeja, spotykających się w wynajmowanym przez Marię olbrzymim, a wiecznie zimnym pokoju przy ulicy Szewskiej, są przekazane do zbiorów Biblioteki w 2013 r. malowane na bristolu i przymocowane do ok. 50-centymetrowych listewek wizerunki kilkunastu pracowników Biblioteki⁶, które Maria Buczak przez kilkadziesiąt lat przechowywała. Zdecydowała się je przekazać, gdy likwidowała swoje krakowskie mieszkanie i przenosiła się do Rzeszowa do siostry. Plansz jest 16, przedstawiają 6 postaci męskich, 9 kobiecych i jedną scenę grupową. Dwóch panów nie udało się nam zidentyfikować, czterej pozostali to: Zbigniew Jabłoński, Kazimierz Dziwik, Alojzy Preissner i Eugeniusz Madej. Panie to: Maria Buczak, Eleonora Fejklowa, Wanda Janowowa, Barbara Kmicikowa, Zofia Mleczek, Zofia Ryłska, Bogumiła Schnaydrowa, Waleria Suszyło i Renata Żurkowa. Scena zbiorowa przedstawia Króla Słońce – z twarzą dyrektora Zbigniewa Jabłońskiego – i pięć krążących wokół niego bibliotekarek-satelitek, opatrzonych zgrabnymi nogami i czerwonymi ustami, w których należy dopatrywać się pracownic Biblioteki.

⁵ Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie (dalej: Bibl. Nauk. PAU i PAN), rkps sygn. 13 066. Tekst zachował się w papierach Anny Treiderowej i został przekazany do Zbiorów Specjalnych przez Krzysztofa Kruźla.

⁶ *Ibidem*, rkps sygn. 13 065, dar Marii Buczak nr akc. 74/2013.

Karykatury to łagodne i nieraniące uczuć. Ich konstrukcja wskazuje, że służyły do wystawienia jakiejś szopki, przedstawienia, którego treści nie znamy. Po latach, w 2012 r., na prośbę piszącej te słowa, Maria Buczak odnotowała na kopiach wizerunków zapamiętane fragmenty tekstów. I tak np. przedstawiony jako starszy pan Zbigniew Jabłoński miał kwestię: *Moja starość – lękam się jej*, Kazimierz Dziwik: *Motylem jestem – z kwiatka na kwiatek*, Eleonora Fejklowa: *Szał ciał, burza zmysłów – to ja, Ela!*, Bogumiła Schnaydrowa: *Romanse, romanse*, a Renata Żurkowa: *Matka Polka, obywatelka i stare druki*. Pytanie, czy kukiełki i tekst „Kabaretu pod Zdechłym Kornikiem” należy wiązać ze sobą? Raczej nie, skoro żadna z dziewięciu postaci kobiecych na kukiełkach nie występuje w tekście Anny Treiderowej. Musiała to być inna szopka, której treści na razie nie znamy, pełna aluzji i żartów zrozumiałych tylko dla uczestników owego wydarzenia. Autorem malowanych wizerunków miał być Zbigniew Jabłoński, podobno tekst powstawał na spotkaniach w kawiarni „Literackiej”.

W biurku dyrektorskim, które w 1984 r. po nagłej, nieoczekiwanej śmierci Jabłońskiego objęła Krystyna Stachowska, po niej zaś – pisząca te słowa, znalazł się natomiast inny dowód bujnego życia towarzyskiego pracowników Biblioteki. To pięć fotografii formatu 13 × 18 cm, przedstawiających pięć stron maszynopisu, który najwyraźniej starano się w ten sposób utrwalić i zabezpieczyć. Tekst nosi tytuł:

BIBLIOGRAFICZNYCH KART KILKORO
sposobem alfabetycznym i rozu-
mowym ułożonych ku potomności
y NAUCE

Typographia Anonyma Cracoviae
A.D. MCMLXVII

Na końcu zaś opatrzony jest notą cyrylicą:

Dozw. cenzuroju
Krakow
1 IV 1967.

A więc znów, jak przed wojną, zabawa primaaprilisowa, tym razem ujęta w kształt bibliografii. Ułożona alfabetycznie, liczy 71 pozycji, z których 10 to odsyłacze. Pozostałe 62 tytuły – książek, pism, sztuk teatralnych, gazet – są nawiązaniem do pracowników Biblioteki. Najwięcej, bo pięć, dotyczy dyrektora Zbigniewa Jabłońskiego (poz. 6, 17, 18, 39, 42). Wypunktowano w nich jego prace edytorskie i zainteresowania teatrem oraz zamieszczono aluzję do jego przynależności partyjnej, w formie pozycji bibliograficznej: *Marks–Lenin. Prowiant duchowny na drogi życia*. Z nieznanego rękopisu wydał, wstępem i przypisami opatrzył Z. Jabłoński.

Większą liczbę haseł otrzymali: Maria Buczak i Kazimierz Dziwik (po trzy), Eleonora Fejklowa, Zofia Leszczyńska, Wanda Janowowa, Maria Rydlowa, Krysztyna Stachowska, Jerzy Zdrada, Zofia Mleczko, Józef Dużyk i Bronisława Zbijowska (po dwa). Pozostałych 28 pracowników uzyskało po jednym haśle, zaś kolejne pięć stanowią wypełniacze lub też po latach my nie umiemy ich już dokładnie danym osobom przypisać.

Utwór został najpierw przepisany na maszynie, następnie zaś sfotografowany, po czym w formie odbitek „znalazł się” 1 kwietnia w jednym z bibliotecznych pomieszczeń. Odczytany ku ogólnej radości podczas przerwy herbacianej, był jednak zagadką, gdyż nie znano autorstwa. Cechował go bardzo inteligentny humor, widoczne były liczne nawiązania do *Bibliografii* Estreichera, a konstrukcja i system odsyłaczy, tudzież interpunkcja były bez zarzutu. Przytyki osobiste, choć niezbyt złośliwe, są nadal czytelne: kuplet *Już jestem rozsądna* (Maria Buczak), *Małżeństwo na ośle* (Bogumiła Schnaydrowa), *Gabinet figur woskowych. Lament kierowniczk* (Anna Treiderowa, kierownik Gabinetu Rycin), *O zbawiennych skutkach drzemki poobiedniej* (Maria Rydlowa), *Polowanie na zięciów* (Maria Rybczyńska), *Jegomość bez mieszkania* (Jan Staszczel) czy *Tempora i mores* (Wanda Engelman).

Spora jest nawiązań do pracy zawodowej i własnych pasji badawczych: dyrektora Zbigniewa Jabłońskiego (teatr), Jerzego Zdrady (Wielka Emigracja i Hotel Lambert), Józefa Dużyka (twórczość Lucjana Rydla), Wandy Janowowej (językoznawstwo), Heleny Lipskiej (kształcenie bibliotekarzy i liczne instrukcje opracowania druków). Do bieżących prac bibliotecznych nawiązują pozycje: *Chody do Jahody* – Irena Stupnicka odpowiedzialna była za zlecenie prac inroligatorskich do słynnej pracowni Roberta Jahody, czy *Gabinet figur woskowych* w odniesieniu do Anny Treiderowej, szefowej działu Zbiorów Graficznych Biblioteki, czyli przedwojennego Gabinetu Rycin PAU. Albo *Kłopoty z majątkiem* Barbary Brzyk, wówczas z urzędu zaopatrującej Bibliotekę w materiały piśmiennicze i przydziałową herbatę. Bardzo interesującym tytułem, ale wymagającym szerszego komentarza, jest *Na tropach Siostrzonka* – tytuł wiążący się z osobą Bronisławy Zbijowskiej. Otóż czytelnik o tym nazwisku słusznie podejrzewany był o wykradzenie z Czytelni Głównej kilkunastu tomów *Bibliografii* Estreichera oraz *Encyklopedii wojskowej*. Nie świadczy to najlepiej o spostrzegawczości kolejnych dyżurnych (wielu różnych osób, bo kradzieży dokonywano głównie na dyżurach popołudniowych). Tytułem usprawiedliwienia powiedzmy, iż Biblioteka do końca lat 90. nie posiadała ani ochrony, ani portiera, ani szatni – płaszcze wieszano w czytelni. Pani Bronisława Zbijowska skojarzyła owe straty z konkretnym czytelnikiem, którego w późniejszym czasie rozpoznała na ulicy, po czym skutecznie wezwała milicję.

Po latach możemy się już tylko domyślać podtekstu niektórych żartów, jednak zupełnie jasne są dwa złośliwe napomknienia: drobiazg sceniczny *Przeze-drzwi*, opublikowany rzekomo przez Wydawnictwo Ucho, oraz *Dramata szynkowe*, wydane przez Krakowskie Zakłady Gastronomiczne Wschód-Zachód, nawiązujące

do podsłuchiwania rozmów bądź zamięłowania do życia knajpianego. W danym czasie żarty musiały wybrzmiewać wielkim śmiechem zebranych, może niekoniecznie szczerym w przypadku samych sportretowanych... Autora jednak nie zidentyfikowano.

Tekst „Bibliograficznych kart kilkoro” publikujemy w Aneksie 1, już pod właściwym nazwiskiem i za zgodą Autora. Jest nim prof. Jerzy Zdrada, w owym czasie jeden z najmłodszych pracowników Biblioteki, przydzielony do Biura Katalogowego, gdzie opracowywał liczne pozycje ze starego zasobu. Stąd zarówno częste posługiwanie się Estreicherem, jak też dobra znajomość zatrudnionych tam pań. Autor do dziś wspomina miłą atmosferę tego działu: długie przerwy herbaciane, imieniny, żarty i drobne prezenty, rozmowy nawiązujące do lektury „Polityki”, „Kultury”, „Życia Literackiego”, czy do przedstawień teatralnych, na które regularnie chadzano. Ta właśnie atmosfera ówczesnej Biblioteki PAN, w połączeniu z inspiracją, jaką była podobna żartobliwa bibliografia stworzona przez młodych uczonych z Uniwersytetu Jagiellońskiego, dały impuls autorowi. Jerzy Zdrada, ułożywszy swą bibliografię, przepisał ją na maszynie produkcji czeskiej w domu, co uniemożliwiało ewentualne zidentyfikowanie autora, a następnie sfotografował. O skuteczności kamuflażu świadczy zamieszczenie w utworze ironicznych tekstów pod swoim własnym adresem, co spowodowało, że jeden z kolegów, Alojzy Preisner, skomentował po lekturze: Ale Panu dosolili!

Trzeci zapis bibliotecznych zabaw historyczno-literackich jest o 15 lat późniejszy. Tekst, przechowany przez dwie osoby: Małgorzatę Ulatowską-Toporek i Karolinę Grodziską, jest anonimowy i niedatowany⁷. Biorąc pod uwagę czas pracy w Bibliotece niektórych wymienionych w nim osób, jak też aluzję do stanu wojennego, najpewniej powstał z okazji Dnia Kobiet w 1982 r. Chodzi o maszynopis (kopia) zatytułowany: „Dla poszczególnych istnień płci żeńskiej”, zawierający 23 drobne utwory poetyckie, liczące od dwóch do sześciu wersów, odnoszące się do pracownic Biblioteki. Nie podano nazwisk, poprzestając na imionach i inicjale nazwiska, jednak rozszyfrowanie ich jest zupełnie proste. Spotykamy w nich także niektóre, nadal pracujące, bohaterki tekstu „Bibliograficznych kart kilkoro”. Wierszyki świadczą o dużym odczytaniu autora, są w nich aluzje literackie i mitologiczne, nawiązanie do przysłów i maksym. Aluzji zawodowych jest niewiele, poza tą skierowaną do ówczesnej wicedyrektorki Biblioteki, Krystyny Stachowskiej:

Ach, pierwszym obowiązkiem władzy przypisanym
Nie siał trwogi, postrachu – ale być kochanym.

czy wspomnianej już Bronisławy Zbijowskiej:

⁷ Bibl. Nauk. PAU i PAN, rkps sygn. 12 637, akc. nr 53/2011, dar M. Ulatowskiej-Toporek i K. Grodziskiej.

Opusem życia mego – to szkonstrum generalne!
Na to wezwanie zatrzęsły się półki i dzieła gremialnie
Małe oktawy i *in quarto* folijały w taniec poszły
A głowy same wirowały

czy wreszcie Karoliny Grodziskiej:

Zawsze pisz z Minerwy boskim natchnieniem:
Bo nie jest to taka sztuka,
Trudniej złowić białego kruka.

Wiersze są jednak bardziej próbą uchwycenia charakteru danej osoby, czasem z drobną aluzją do jej aktualnych przeżyć (ślubu, wyjazdu do Stanów Zjednoczonych, umiejętności). Zgrabna trawestacja wiersza Stanisława Wyspiańskiego odnosi się do wesołej, pełnej energii Bogumiły Schnaydrowej:

Wesoła jestem, wesoła, i śmieję się do łez!
Choć jesień już dogania, kwitnący czuję bez.

Nie bez powodu go przytaczam, bo właśnie panią Bogusię Schnaydrową należy podejrzewać o napisanie owych wierszy. Zamieszczono je w Aneksie 2 do niniejszego tekstu.

Przytoczone tu trzy towarzyskie wydarzenia z życia Biblioteki to oczywiście niewielka część żartów czy komicznych sytuacji, w jakie ta szacowna instytucja zdążyła przez 160 lat obrosnąć. Odeszły w niepamięć, wraz z bohaterami tamtych wydarzeń, czasem trwając jako część bibliotecznego legendy. Codzienny humor, na żywo, bywał bardziej złośliwy, ale też nie zawsze celny. Tu, utrwalony przez Autorów na piśmie, miał jednak nieśmiałą ambicję, by przetrwać. Warto więc owe zabawy naszych starszych Koleżanek i Kolegów przypomnieć, bo w epoce memów i żartów rozsyłanych za pomocą mediów społecznościowych stanowią ciekawy dokument życia społecznego danego środowiska.

ANEKS 1

Jerzy Zdrada

BIBLIOGRAFICZNYCH KART KILKORO
sposobem alfabetycznym i rozu-
mowym ułożonych ku potomności
y NAUCE

Typographia Anonyma Cracoviae
A.D. MCMLXVII

1. Balwierz Napoleona czyli zgubne skutki pedanterii. Drama w 5 oddziałach, z francuskiego spolszczył J. Zdrada, 1967.
2. Będzińska E.⁸, Polka w Seraju albo żartowne y krotochwilne powieści. Excerpt z Dyariusza, Cieszyn 1966.
3. Brzyk B.⁹, Kłopoty z majątkiem. Tragedia intendenta z suplikacjami, Kraków 1967, Wyd. Krzyżanowski.
4. Buczak M.¹⁰, Maria córka pułku. Komiczna opera z kupletem: Już jestem rozsądna. Ze wspomnień [...], wyd. Oficyna T.S. Grabowskiego, Kraków 1967.
5. – Gorąca linia: Kraków – Chodaków. Wspomnienia telefonistki. Wyd. „Łączność” 1967.
6. „Co ta wpadnie” czyli kłopoty z profitem. Ze wspomnień redaktora „Nowych Aten”, Kraków 1967.
7. Dużyk J.¹¹, Jasełka o poecie Lucjanie Rydlu w 7 aktach na podstawie dzieł różnorodnych cytatami wiązane. Pod red. J. Gintla, Wyd. Literackie, Kraków (po) 2000.
8. – patrz nr 20.
9. Dziwik K.¹², Policzek małżeński czyli nazajutrz po ślubie. Dramma w 1 akcie, wyd. Rzeszowskie, Kraków–Rzeszów 1967.
10. – patrz nr 26, 45.

⁸ Ewa Będzińska, po mężu Kotarska, filolog polski, pracownica Działu Gromadzenia Zbiorów.

⁹ Barbara Brzyk, pracownica Oddziału PAN w Krakowie z przydziałem do pracy w Bibliotece PAN w charakterze łącznika.

¹⁰ Maria Buczak (1927–2019), historyk, pracownica Biblioteki w latach 1954–1987, kierowniczka Działu Opracowania Druków.

¹¹ Józef Dużyk (1928–2000), historyk, rękopiśmiennik, wydawca źródeł, pracownik Biblioteki w latach 1951–2000, kierownik Działu Zbiorów Specjalnych.

¹² Kazimierz Dziwik (1931–1991), historyk, rękopiśmiennik, autor katalogów, pracownik Biblioteki w latach 1954–1972.

11. Eleonora¹³ czyli skutki przebaczenia niewiary małżeńskiej. Tragedya mieyska w 4 aktach, niewiadomego autora, przerobiona. W rękopisie.
12. Engelman W.¹⁴, Tempora i Mores, Kraków 1967, wyd. „Fafik”.
13. Fejklowa E., Prawdziwa cnota krytyk się nie boi. (Plagiat obyczajowy). Wyd. ...graficzne 1967.
14. Foryś A.¹⁵, Dramata szynkowe. Wydanie pełne. Nakładem KZG Wschód-Zachód, Kraków 1967.
15. Głos J.W. Stanisława księcia Koreckiego¹⁶ pokątnie miany na temata ludzkie i czynów ich, w Krakowie 1954–1967, Wydawnictwo Zw. Zawodowych, Kraków 1967, liczne ilustracje.
16. Hotel Lambert w świetle Zdrady stanu. Przez piewęc chwały arystokracji polskiej. Nakładem PEN Clubu, 1967.
17. Jabłoński Z.¹⁷, Na dole i na 1 piętrze czyli igrzysko losu. Widowisko sceniczne ze śpiewaniami, Kraków 1967.
18. – Niepospolite dzieje pospolitego theatrum w Rzeczypospolitej. Opus vitae. Rękopis.
19. – patrz nr 6, 39, 42.
20. Jak fortuna kredowym kołem się toczy. Ze wspomnień Węża w kieszeni, Kraków 1967.
21. Janowowa W.¹⁸, Przezorna wdowa czyli anioł, trup i diabeł. Komedia w 2 aktach oryginalnie napisana. Kraków 1967, Wyd. „Kuchnia Polska”.
22. – Moje życie wśród językoznawców. Szkic biograficzny, indeks oraz wykaz imion słowiańskich, Lwów 1967.
23. Jegomość bez mieszkania albo noc przed ślubem. Spolszczył J. Staszel¹⁹. Wyd. Księgarnia Friedleina w Krakowie 1967.
24. „Kameleon”. Kwartalnik pod red. K. Stachowskiej²⁰. Nr 14: Chronologia „Przemian”. Wyd. „Znak” 1967.

¹³ Eleonora Fejklowa (1923–1989), historyk sztuki, pracownica Gabinetu Rycin PAU, a następnie Działu Zbiorów Graficznych Biblioteki do 1979 r.

¹⁴ Wanda Engelman (1908–1989), pracownica administracyjna PAU od 1932 r., następnie w Bibliotece w latach 1954–1980.

¹⁵ Andrzej Foryś (1911–1971), woźny i starszy magazynier Biblioteki w latach 1953–1970.

¹⁶ Stanisław Korecki (1914–1995), historyk, pracownik Biblioteki w latach 1953–1979, kierownik Działu Udostępniania Zbiorów.

¹⁷ Zbigniew Jabłoński (1926–1984), historyk, bibliotekoznawca, rękopiśmiennik, pracownik Biblioteki od 1953 r., kolejno jako: kierownik Działu Rękopisów, wicedyrektor i od 1969 r. dyrektor.

¹⁸ Maria Wanda Janowowa (1910–2003), filolożka i slawistka, biegle znająca wiele języków, pracownica Biblioteki w latach 1955–1975.

¹⁹ Jan Staszel (1931–2007), historyk, rękopiśmiennik, autor kilku tomów *Katalogu rękopisów* Biblioteki.

²⁰ Krystyna Stachowska (1924–1996), historyk, pracownica Biblioteki PAU od 1949 r., kolejno: w Dziale Gromadzenia Zbiorów, jako wicedyrektor i od 1996 r. dyrektor Biblioteki.

25. Kamińska M.²¹, *Listy*. Wydanie pełne. Nakładem O.O. Karmelitów w Czernej, 1967.
26. Kazio spod Sącza czyli dożywocie za życia. Obrazek narodowy z 1 akcie. „Rocznik Sądecki” 1967. Por. nr 9.
27. Kmieciak B.²², *Manualik poczciwego człowieka czyli maxymy potrzebne we wszystkich krajach i czasach*. Wyd. Łódzki 1967.
28. Korecki S. patrz nr 15.
29. Kotwicz M.²³, *Historia sekretna o srogim prześladowaniu Franza Roch Kowalskiego w pakowni*. Nakładem PAU, Kraków 1967.
30. Kowalski F.²⁴, *Szewc-arystokrata, krotochwila*, Kraków 1967.
31. *Laurka czyli adres hołdowniczy wszelkich stanów dla Zwierzchności. Rzecz mniej ucieszna jako i pożyteczna ku czytaniu osobliwie przy bankietach i biesiadach przyjacielskich*. Malowana.
32. Leśnodorska A.²⁵, *Bieg życia ludzkiego widziany z herbowej łodzi Jaśnie Wielmożnych Panów Leśnodorskich*, w Warszawie 1967.
33. Leszczyńska Z.²⁶, *Consultationes accessica. Poema 1-godzinne*. Wyd. „Bibliotheca”, Cracoviae 1967.
34. – *Od Prylińskiego do Leszczyńskiego*, „Acta Philosophica” 1967.
35. Lipska H.²⁷, *Homilia czyli kazanie o wielkiej potrzebie dobrych bibliotekarzy*. Wyd. Stow. Bibl. Polskich, Kraków 1967.
36. Macharska M.²⁸, *Powaby grzechu. Komedia z prologiem epilogiem, inwokacją i przypowieściami*. Wyd. Rektorat UJ, 1967.
37. Maślarczyk B.²⁹, *Idealna zgoda. Comedia autentica, maszynopis*.
38. Madej E.³⁰, *Pamiętnik Tomasza czyli o gustownym włosów trefieniu*. Wybór, Kraków 1967, Wyd. „Fala”.

²¹ Maria Kamińska (1901–1989), historyk, pracownica Biblioteki w latach 1957–1969.

²² Barbara Kmieciakowa (1924–1977), historyk, pracownica Biblioteki od 1954 r., autorka katalogów map i atlasów.

²³ Maria Kotwiczówna (1897–1978), bibliotekarka w Petersburgu i Wilnie do 1942 r., po wojnie pracownica Biblioteki w latach 1945–1976.

²⁴ Franciszek „Franz” Kowalski (1907–1983), przed wojną zatrudniony jako woźny w PAU, pracownik techniczny Biblioteki w latach 1953–1972.

²⁵ Aleksandra Leśnodorska (1906–1986), historyk, nauczycielka, pracownica Biblioteki w latach 1954–1985.

²⁶ Zofia Leszczyńska (1919–1987), romanistka, pracownica Biblioteki w latach 1954–1979. Tu aluzja do jej współautorstwa edycji korespondencji T. Prylińskiego.

²⁷ Helena Lipska (1892–1980), wybitny autorytet bibliotekarski, bibliograf, pracownica Biblioteki Jagiellońskiej i Biblioteki PAN w latach 1954–1977.

²⁸ Maria Macharska (1929–1984), historyk sztuki, pracownica Gabinetu Rycin PAU od 1952 r., następnie pracownica i kierowniczka Działu Zbiorów Graficznych Biblioteki PAN.

²⁹ Barbara Maślarczyk, kierownik Działu Udostępniania Zbiorów.

³⁰ Eugeniusz Madej (1928–2016), historyk, pracownik Biblioteki w latach 1955–1993, kierownik Działu Gromadzenia Zbiorów.

39. Marks-Lenin, Prowiant duchowny na drogi życia. Z nieznanego rękopisu wydał, wstępem i przypisami opatrzył Z. Jabłoński, w: „Nowe Ateny”.
40. Mleczek Z.³¹, Lament około bezrobocia panującego między pracownikami czyli przymierze wiecznego poddaństwa, które czyni dusz pobożną z dyrektorem swoim, to jest 33 umów służących oświadczeniu miłości swej k’niemu przez krótkie słowa zawierające w sobie skryte intencje francuskim językiem napisane, Kraków 1967.
41. Nieciowa E.H.³², Kometa to jest pogródka z nieba na postrach, przestrozę y upomnienie ludzkie, Ossolineum 1967. Drugie wydanie wyszło pod tytułem: Trąba gniewu, tamże.
42. „Nowe Ateny czyli księgi scientii wszelkich pełne”. Red. Z. Jabłoński, tomów 10.
43. Obraz mary albo prawdziwy konterfekt ubogiej umysłem i cnotami trzódki bibliotecznej współczesnym wymalowany przez Zofię Krakowiankę, Kraków 1967, Nakładem Kongregacji Kupieckiej.
44. Opinius Św., patron osobliwy tych którzy u władzy stoją. Nauka ku obcowaniu z bliźni, Pod Wawelem 1967.
45. Pianie weselne na zaślubiny Jaśnie Wielmożnego Jmci Pana Kazimierza Dziwika, doktora nauk Sąddeckich. W kościele OO Jezuitów, w wykonaniu PP Klarysek, Nowy Sącz 1967.
46. Preissner A.³³, Opera o narodzinach Władysława Łokietka w 1 akcie przez [...] ułożona, Warszawa 1967, Wyd. PTH.
47. Rybczyńska M.³⁴, Polowanie na zięciów. Powieść z życia, wyd. Łowiec.
48. Rydlowa M.³⁵, Królowa dolarów czyli co mi tam gdzie w świecie wojna, byle ma zagroda cicha, byle chałupa spokojna, 1967.
49. – O zbawiennych skutkach drzemki poobiedniej. Na podstawie empirycznych badań skreśliła [...], Bronowice Małe, Villa Rydlówka, passim.
50. Schnaydrowa B.³⁶, Dziennik czyli małżeństwo na ośle, Wydał Georgius Schnayder w Poznaniu, 1967.
51. – Słownik wyrazów bliskoznacznych i jednoznacznych, Kraków 1967, Wyd. Tow. Miłośników Języka Polskiego, nr okolicznościowy.

³¹ Zofia Mleczek (1918–2004), romanistka, pracownica Biblioteki w latach 1948–1978, kierownik Działu Udostępniania Zbiorów i Działu Opracowania Druków.

³² Elżbieta Helena Nieciowa (1912–1982), filolożka, pracownica Biblioteki w latach 1938–1939 i 1949–1974, wicedyrektor Biblioteki.

³³ Alojzy Preissner (1914–1968), historyk, rękopiśmiennik, pracownik Biblioteki od 1951 r. do śmierci. Tu aluzja do jego rozpraw o kancelarii Władysława Łokietka.

³⁴ Maria Rybczyńska (1904–1999), ekonomistka, pracownica PAU od 1929 r., pracownica Biblioteki w latach 1954–1990.

³⁵ Maria Rydlowa (1919–2007), filolog angielski, pracownica Biblioteki w latach 1955–1992.

³⁶ Bogumiła Schnaydrowa (1928–2007), historyk, rękopiśmiennik, autorka licznych tomów *Katalogu rękopisów* Biblioteki.

52. Słownik – patrz nr 51.
53. Sposób, Nowy sposób drukiem z rękopismów ogłaszania, wstępem i przypisami opatrywania memoarów uprzednio tłoczonych. Instrukcja na użytek własny, w: „Nowe Ateny” 1967³⁷.
54. Stachowska K., Spętane orły. Dramat historycznej osnowy. Wyd. Strzembosz, Kraków 1967.
55. – patrz nr 23.
56. Staszal J., – patrz nr 23.
57. Stupnicka I.³⁸, Chody do Jahody. Własnym sumptem z konsekwencjami, Kraków b.d.
58. Świętecka M.³⁹, Kryształ z popioły. Słownik biograficzny papieża, Romae MCMLXVII, Tip. Vaticanae, Imprimatur.
59. Szaleska S.⁴⁰, O pocieszeniu prawdziwym gołębicy ięczącej o szczęściu wiecznym albo medytacje dla oczyszczenia i poprawienia życia bibliotekarzy barzo pożyteczna, „Nasza Przeszłość” Nr Jubileusz.
60. Treiderowa A.⁴¹, Gabinet figur woskowych. Lament kierowniczkii. Wyd. Komisja Historyczna PAN, 1967.
61. Wasilewicz M.⁴², Nouvelle methode sporządzania fotokopii czyli sztuka czarnoksięska, Kraków 1967, wyd. „Fotoplastikon”.
62. Wąsy i peruka czyli tajemnica exlibrisu. Ze wspomnień sprawcy. Por nr 66. (Do użytku wewnętrznego!).
63. Wąż – patrz nr 7, 20.
64. Zabawki poetyckie niektórych kawalerów Akademicy w krasomówczej sztuce ćwiczących się zebrane przez nieznanego autora, 1967.
65. Zaręba Cz.⁴³, Przeze-drzwi. Drobnostka sceniczna. Kraków 1967 „Ucho”.
66. Zbijowska B.⁴⁴, Na tropach Siostrzonka. Powieść kryminalna, Wyd. KG MO, Kraków 1967.

³⁷ Jest to nawiązanie do historyka Józefa Fijałka (1911–1965), sekretarza POP PZPR w Akademii i jego edytorskiej wpadki, jaką było opublikowanie w „Roczniku” z 1960 r. edycji dziennika misji generała Wysockiego do Turcji. W rzeczywistości nie było to odkrycie cennego źródła w zbiorach naszej Biblioteki, gdyż tekst został już opublikowany w 1933 r. przez Marcellego Handelsmana, o czym Fijałek nie wiedział.

³⁸ Irena Stupnicka (1925–2019), historyk, pracownica Biblioteki w latach 1965–1985. Tu aluzja do jej zakresu prac, związanego m.in. z konserwacją księgozbioru.

³⁹ Maria Świętecka (1921–2017), polonistka, pracownica Biblioteki w latach 1954–1980.

⁴⁰ Stefania Szaleska (1895–1978), polonistka, pracownica Biblioteki w latach 1948–1966.

⁴¹ Anna Treiderowa (1921–1982), historyk sztuki, od 1952 r. pracownica Gabinetu Rycin PAU, następnie – do 1980 r. – pracownica i kierowniczka Działu Zbiorów Graficznych

⁴² Maria Wasilewiczowa (1919–1999), fotograf Pracowni Reprograficznej Biblioteki w latach 1961–1980.

⁴³ Czesław Zaręba (1907–1977), drukarz, pracownik PAU od 1937 r., magazynier Biblioteki w latach 1945–1972.

⁴⁴ Bronisława Zbijowska (1922–1999), historyk, pracownica Biblioteki w latach 1954–1992, kierownik Działu Opracowania Druków.

67. Zbiniowska J.⁴⁵, O krwie puszczeniu, o obżarstwie i przejadaniu i o bliźnich krytykowaniu w układzie systematycznym, Budapeszt 1967, wyd. Węgierskiej Akademii Nauk.
68. Zdrada J. – patrz nr 1, 16.
69. Zofia Krakowianka – patrz nr 43.
70. Żółtowska A.⁴⁶, Exercises. Lettres. Traductions. Cracoviae 1967.
71. Żurkowa R.⁴⁷, Replika na krytykę katalogu systematycznego wierszem wrogom dedykowana, w: „Miscellanea inedita”.

ДОЗВ. ЦЕХЗУПОЮ
КРАКОВ
1 IV 1967.

ANEKS 2

DLA POSZCZEGÓLNYCH ISTNIEŃ PŁCI ŻEŃSKIEJ...

Pani Generalowa [Stanisława Brodzicka⁴⁸]:

Acz pożyteczną jest mowa
Pohamuj ust Twych ochotę
Srebrnymi mogą być słowa
Milczenie jest szczerozłote

Pani Marysia B. [Maria Buczak]:

Oracz za pługiem chodzi
Za oraczem Wrona
My za Tobą do Dallas
Maryś ulubiona

Pani Teresa D. [Teresa Dąbrowa⁴⁹]:

Włosy Twe jak płomienna błyskawicy grzywa
Jak surm weselnych mosiężna, świetna muzyka
Jak uroczyste święto bogatego żniwa

⁴⁵ Janina Zbiniowska (1919–2006), historyk, pracownica Biblioteki w latach 1961–1970.

⁴⁶ Anna Żółtowska (1898–1982), tłumaczka, pracownica PAU od 1953 r., w Bibliotece w latach 1962–1975.

⁴⁷ Renata Żurkowa (1927–2015), historyk, pracownica Biblioteki od 1951 r., wybitny znawca starych druków, wicedyrektor Biblioteki.

⁴⁸ Stanisława Brodzicka (1933–2020), historyk, pracownica Oddziału PAN w Krakowie i – w latach 1972–1993 – Biblioteki w Dziale Opracowania Druków.

⁴⁹ Teresa Dąbrowa, historyk, pracownica Działu Opracowania Druków i Działu Zbiorów Specjalnych, wicedyrektor Biblioteki.

Włosy Twe jak bursztyn, jedwab, ogień i oliwa
Jesienny, niebywały przepych października...

Pani Basia F. [Barbara Filipkova⁵⁰]:

Bystry prąd wody bardziej szumi
Niżli brzegi strzyże
Cicha woda powoli,
Ale mądrzej żywie

Pani Karolina G. [Karolina Grodziska⁵¹]:

Zawsze pisz z Minerwy boskim natchnieniem
Bo nie jest to taka sztuka
Trudniej złowić białego kruka

Pani Ewa K. [Ewa Kotarska]:

Kierujcie się jak możecie
Ale pamiętajcie o tem
Że człek każdy na tym świecie
Jest kowalem albo młotem

Pani Małgosia K. [Małgorzata Kremer⁵²]:

Nie pytaj co tam jutro Ci wywróży
Dzionek przeżyty zyskanym nazywaj
Dopóki młodość Ci służy
Baw się i używaj

Pani Krysia L. [Krystyna Leżańska⁵³]:

Błogosławieni cisi,
Bo są jak w polu kłos
Nigdy ich w szpon tygrysi
Nie chwyci wrogi los
Dąb runie w jednej chwili,
Kłos się tylko pochyli

Pani Zosia Ł. [Zofia Łepkowska⁵⁴]:

Jest sztuka jedna co jak słońce w niebie
Świeci nad wiekiem

⁵⁰ Barbara Filipkova, geograf, pracownica i kierowniczka Działu Gromadzenia Zbiorów.

⁵¹ Karolina Grodziska, historyk, pracownica Biblioteki od 1980 r., dyrektor Biblioteki.

⁵² Małgorzata Kremer, bibliotekoznawca, wicedyrektor Biblioteki.

⁵³ Krystyna Leżańska (1942–2021), pracownica i kierowniczka Działu Opracowania Druków.

⁵⁴ Zofia Łepkowska (1919–1999), wieloletnia pracownica Działu Zbiorów Graficznych.

Mieć moc pocieszać, moc zasmucać siebie
A być człowiekiem

Pani Misia M. [Maria Macharska]:

I miecz i tarcza pękną
Przed tą – która jest piękną

Pani Basia M. [Barbara Maślarzowa]:

Choć dusza w chorym ciele
Do stóp wielokroć się ściele
Chandra się nade mną znęca,
Członki skręca influenza

Pani Małgosia M. [Małgorzata Międzobrodzka⁵⁵]:

Nie niewola w małżeństwie, ale myśl bezpieczna
Ale uciechy miłe, ale zgoda wieczna

Pani Anna P. [Anna Pawlicka⁵⁶]:

Talent – to nad sobą praca –
Lecz ta praca życie skraca
Wnet umiera kto tak czyni,
Wolę niech to robią inni

Pani Lucyna P. [Lucyna Pyrzowska⁵⁷]:

Bibliotekarstwo dobre, historia też mi szła gładko
Nie masz to jednak, jak językoznawstwo

Pani Rysia [Maria Rybczyńska]:

Kto raz się zacznie bawić w poczciwość, w ofiarę
Ten iść nią musi ciągle, bez końca – bez miary

Pani Bogusia S. [Bogumiła Schnaydrowa]:

Wesoła jestem wesoła i śmieję się do łez
Choć jesień już dogania, kwitnący czuję bez

Pani Krystyna S. [Krystyna Stachowska]:

Ach pierwszym obowiązkiem władzy przypisanym
Nie siac trwogi, postrachu – ale być kochanym

⁵⁵ Małgorzata Międzobrodzka, historyk, pracownica Działu Gromadzenia Zbiorów.

⁵⁶ Anna Pawlicka (1936–1991), etnograf, pracownica Działu Opracowania Druków.

⁵⁷ Lucyna Pyrzowska, bibliotekoznawca, pracownica i kierowniczką Działu Opracowania Druków.

Pani Irena S. [Irena Stupnicka]:

Gdy szczęście nie chce i rada pobłądzi
Fortuna światem – nie nasz rozum rządzi

Pani Małgosia U. [Małgorzata Ulatowska⁵⁸]:

Pani wszystkich Muz jest córką –
Ma swe biurko, zgrabne piórko
Ma maszynę, Burdę, wykroj,
Druty, kwiaty i manicur
Taka Pani to majątek,
Niech więc Muz się schowa rząddek

Pani Ania W. [Anna Wereszka⁵⁹]:

Aby nie być z światem w walce, pilnuj człeku iżbyś
Nie wzrósł choćby o dwa palce sponad ludzkiej ciżby

Pani Ela W. [Elżbieta Wolska⁶⁰]:

Moja szczebiotka gdy w wesołej chwili
Pocznie szczebiotać i kwilić i gruchać
Że nie chcąc słowa żadnego postradać
Nie śmiem przerywać nie śmiem odpowiadać

Pani Bronia Z. [Bronisława Zbijowska]:

Opusem życia mego – to szkontrum generalne
Na to wezwanie zatrzęsły się półki i dzieła gremialnie
Małe oktawy i *in quarto* folijały w taniec poszły
A głowy same wirowały

Pani Renata Ż. [Renata Żurkowa]:

Gdy nad Tobą zwątpień moce
Skrzydeł mrok rozpostrzą
Ty trzymaj się ostro
I choć klęska w pierś Twą grzmoce
Z sobą samym walcz w pomroce
Unquibus et rostro

⁵⁸ Małgorzata Ulatowska, historyk, pracownica Działu Opracowania Druków i Działu Udostępniania Zbiorów.

⁵⁹ Anna Wereszka, bibliotekoznawca, pracownica Działu Udostępniania Zbiorów.

⁶⁰ Elżbieta Wolska, wieloletnia pracownica Działu Gromadzenia Zbiorów.

KAROLINA GRODZISKA
JERZY ZDRADA

“ZABAWKI POETYCKIE NIEKTÓRYCH KAWALERÓW (I DAM)
AKADEMIEY”. HUMOROUS WORKS BY SOME EMPLOYEES
OF THE SCIENTIFIC LIBRARY OF PAU AND PAN IN KRAKOW
FROM THE 1960S, 1970S, AND 1980S.

Key words: Krakow, Scientific Library of PAU and PAN in Krakow, customs, literary games, parodies

SUMMARY

Funny poems, humorous pseudo-biographies, cartoons – one may sometimes encounter them among private collections or the library and national archives resources. Written for namesday, farewell, Saint Nicolas Day or Women’s Day, they were of ephemeral nature and were quickly forgotten together with their author or recipient. As time went by, the profiles and situations were getting less and less recognisable. It is a pity, as sometimes these small pieces represented their author’s skill and contained an interesting picture of customs present in particular society.

In this paper we present two such works related to the employees of Library, one written in 1967 and the other – probably – in 1982. The first one is a funny bibliography of academic and literary pieces allegedly written by them, containing references to their works, interests, sometimes real-life problems, looks or personality. In 1967, when the text was read on the occasion of Prima Aprilis, despite the efforts, the author remained unknown. Today, after more than 50 years, professor Jerzy Zdrada, a respected historian, then a dissident and minister, admitted the authorship. At that time, he was a young librarian at the Cataloguing Department.

The author of the second work remains unknown. These are 23 small poems in which 23 female library employees have been described on the occasion of Women’s Day. They are also full of humour and accurate professional allusions, sometimes attempts to catch person’s traits of character.

Both typescripts are currently included in our Library Manuscripts Collection. The texts have been prepared for print, the introduction written and footnotes added by Karolina Grodziska and Jerzy Zdrada. To him, as the author of the Bibliography, shall also be credited the identification of some hidden phrases as well as reminding of numerous interesting events from the history of the Library.

КАРОЛИНА ГРОДЗИСКА
ЕЖИ ЗДРАДА

«ПОЭТИЧЕСКИЕ ЗАБАВЫ НЕКОТОРЫХ КАВАЛЕРОВ (И ДАМ)
АКАДЕМИИ». ШУТОЧНЫЕ ПРОИЗВЕДЕНИЯ РАБОТНИКОВ
БИБЛИОТЕКИ ПОЛЬСКОЙ АКАДЕМИИ НАУК В КРАКОВЕ
В 60-Е, 70-Е И 80-Е ГОДЫ XX ВЕКА

Ключевые слова: Краков, Научная библиотека Польской академии знаний и Польской академии наук, повседневная жизнь, литературные забавы, пародии

РЕЗЮМЕ

Шуточные стихи, юмористические псевдобibliографии, карикатуры – иногда такие произведения можно найти в наследии частных лиц или в фондах библиотек и государственных архивов. Написанные по случаю именин, проводов, Дня святого Николая или Женского дня, они носили мимолётный характер и быстро уходили в небытие вместе с автором или адресатом текста. С течением времени лица и ситуации становились всё менее узнаваемыми. Жаль, потому что иногда в этих маленьких произведениях проявлялся талант их авторов и содержалась интересная картина повседневности данной среды.

Мы представляем две такие работы касающиеся сотрудников нашей Библиотеки, написанные в 1967 и, вероятно, в 1982 году. Первая – это шуточная библиография якобы научных или литературных произведений этих людей, содержащая ряд ссылок на их достижения, интересы, иногда жизненные проблемы, внешний образ или личные качества. В 1967 году автор текста, прочитанного 1 апреля (*Primo Aprilis*), не был распознан, несмотря на напряжённые усилия. Сегодня, более 50 лет спустя, профессор Ежи Здрада, уважаемый историк, а позже активист оппозиции и министр, признал его авторство. В то время он был молодым библиотекарем Отдела обработки печатных изданий.

Автора (или авторшу) второй представленной работы не удалось установить. Это 23 небольших стихотворения по случаю Женского дня, содержащие характеристику 23 работниц библиотеки. Также они полны юмора и точных профессиональных намёков, иногда пытаются передать характер человека.

Машинописные версии этих работ в настоящее время находятся в собрании рукописей нашей Библиотеки. Тексты подготовили к печати, сопроводили введением и сносками Каролина Гродзиска и Ежи Здрада. Ему, как автору Библиографии, мы обязаны идентификацией некоторых закамуфлированных записей и воспоминанием по этому поводу многих интересных событий в истории Библиотеки.

Il. 1. Zbigniew Jabłoński, autokarykatura
z komentarzem: Moja starość – lękam się jej
BN PAU i PAN, rkps 13 065

Il. 2. Zbigniew Jabłoński, wizerunek własny jako dyrektora –
Króla Słońce, z krążącymi wokół niego bibliotekarkami-
-satelitkami
BN PAU i PAN, rkps 13 065

Il. 3. Zbigniew Jabłoński, karykatura Marii Buczak, z komentarzem autora: Na barykady, ludu roboczy!
BN PAU i PAN, rkps 13 065

Il. 4. Zbigniew Jabłoński, karykatura Bogumiły Schnaydrowej, z komentarzem autora: Romanse, romanse!
BN PAU i PAN, rkps 13 065

Il. 5. Zbigniew Jabłoński, karykatura Renaty Żurkovej, z komentarzem autora: Matka Polka obywatelka i stare druki
BN PAU i PAN, rkps 13 065

Il. 6. Zbigniew Jabłoński, karykatura Barbary Kmicikowej, z komentarzem autora: Kartografia – mój świat
BN PAU i PAN, rkps 13 065

Il. 7. Zbigniew Jabłoński, karykatura
Kazimierza Dziwika, z komentarzem autora:
Motylem jestem – z kwiatka na kwiatek
BN PAU i PAN, rkps 13 065

Il. 8. Zbigniew Jabłoński, karykatura
Eleonory Fejklowej, z komentarzem autora:
Burza zmysłów to ja – Ela!
BN PAU i PAN, rkps 13 065

Il. 9. Zbigniew Jabłoński, karykatura
Walerii Suszyło, z komentarzem autora:
Długoletnia ozdoba Czytelni
BN PAU i PAN, rkps 13 065

Il. 10. Zbigniew Jabłoński, karykatura Wandy
Janowowej, z komentarzem autora: Dońciu,
dońciu, jak ja kocham jeść,
miłować i śpiewać ukraińskie dumki!
BN PAU i PAN, rkps 13 065

Il. 11. Zbigniew Jabłoński, karykatura
Alojzego Preissnera, z komentarzem autora:
W oczekiwaniu na matrymonialne propozycje
BN PAU i PAN, rkps 13 065

Il. 12. Zbigniew Jabłoński, karykatura
Eugeniusza Madeja z komentarzem autora:
Nigdy nie użył łoża Madejowego, została mu
tylko maczuga
BN PAU i PAN, rkps 13 065

Il. 13. Zbigniew Jabłoński, karykatura Zofii Leszczyńskiej, z komentarzem autora: Wio koniku, a jak się postarasz, to Jasio będzie mój! BN PAU i PAN, rkps 13 065

Il. 14. Zbigniew Jabłoński, karykatura niezidentyfikowanego pracownika Biblioteki BN PAU i PAN, rkps 13 065